

Postkoloniální střední a východní Evropa?

Vyučující: Ondřej Slačálek

Forma atestace: Zápočet

Podmínky atestace:

- aktivní účast
- konspekty v rozsahu dvou normostran
- závěrečná esej v rozsahu 10 stran a její prezentace v závěrečné hodině

Stručná charakteristika kurzu

Lze koncepty postkoloniálních studií přenést na společnosti, které neprožily klasickou koloniální nadvládou? Posloužili Said a Bhaba polským konzervativcům a nacionalistům náhodou, anebo vlastně logicky? Je postkomunismus říší věčné nápodoby? Lze myslet postkoloniální situaci bez rasové difference? A je Rusko víc „subalterní“ nebo „impérium“?

Pro charakteristiku postkomunistické situace si někteří autoři vypůjčili některé koncepty postkoloniálních studií, přičemž se tento diskurz rozvíjí v širokém spektru oborů, od literární teorie až po teorii mezinárodních vztahů. Smyslem kurzu bude prozkoumat případnost a produktivnost této analogie. Bude postupovat ve třech krocích: napřed představí základní autory a přístupy postkoloniálních studií, pak ukáže jejich nejvlivnější aplikace na postkomunistické země a následně je v diskusích podrobí kritické analýze.

Obsah kurzu

1. Fanon aneb vzdor
2. Said aneb orientalismus
3. Spiwak aneb subalterní studia
4. Chibber: postkolonialismus a kapitál?
5. Kritiky postkoloniálních studií
6. Komunismus jako endokolonizace? Postkomunismus jako endokolonizace podruhé?
7. Střední Evropa a Balkán: soutěžení v orientalizaci (Todorova a Bakić-Hayen)
8. Polská debata: Postkoloniální konzervatismus? (Thompson, Sowa, Zarycki)
9. Wallersteinovský pohled na středoevropskou semipeferii (Gagyi)
10. Je Rusko „subalterní impérium? (Etkind, Morozov, Tlostanova)
11. Je Česko kolonií? (Švihlíková, Sušová-Salminem)

Základní literatura

(texty k jednotlivým hodinám budou vkládány do moodlu)

Bakić-Hayden, Milica: Nesting Orientalisms: The Case of Former Yugoslavia, *Slavic Review* Vol. 54 (1995), no. 4, pp. 917–931.

Chari, S. – Verdery, K. (2009) Thinking between the Posts: Postcolonialism, Postsocialism, and Ethnography after the Cold War. *Comparative Studies in Society and History*, 51(1), pp. 6-34.

- Gagy, A. (2016) "Coloniality of power" in East Central Europe: external penetration as internal force in post-socialist Hungarian politics. *Journal of World-Systems Research*, v. 22, n. 2, pp. 349-372.
- Melegh, A. (2006) *On the East/West Slope. Globalization, Nationalism, Racism and Discourses on Central and Eastern Europe*. New York-Budapest: CEU Press.
- Morozov, V. (2015) *Russia's Postcolonial Identity: A Subaltern Empire in a Eurocentric World*, Houndmills and New York: Palgrave Macmillan.
- Neumann, Iver B.: *Uses Of The Other: "The East" in European Identity Formation*, Minneapolis: University of Minnesota Press 1999.
- Sowa, J. (2011) *Fantomowe ciało króla. Peryferyjne zmagania z nowoczesną formą*, Kraków: Universitas.
- Thompson, E. (2000) *Imperial Knowledge. Russian Literature and Colonialism*. Westport: Greenwood Press.
- Thompson, E. (2014) It is Colonialism After All: Some Epistemological Remarks, *Teksty Drugie* 1, pp. 67-81.
- Tlostanova, M. – Mignolo, W. (2012) *Learning to Unlearn. Decolonial Reflections from the Eurasia and the Americas*, Ohio: The Ohio State University Press.
- Todorova, M. (2009) *Imagining the Balkans*, Oxford: Oxford University Press 2009.
- Zarycki, T. (2014) *Ideologies of Eastness in Central and Eastern Europe*. London: Routledge.